

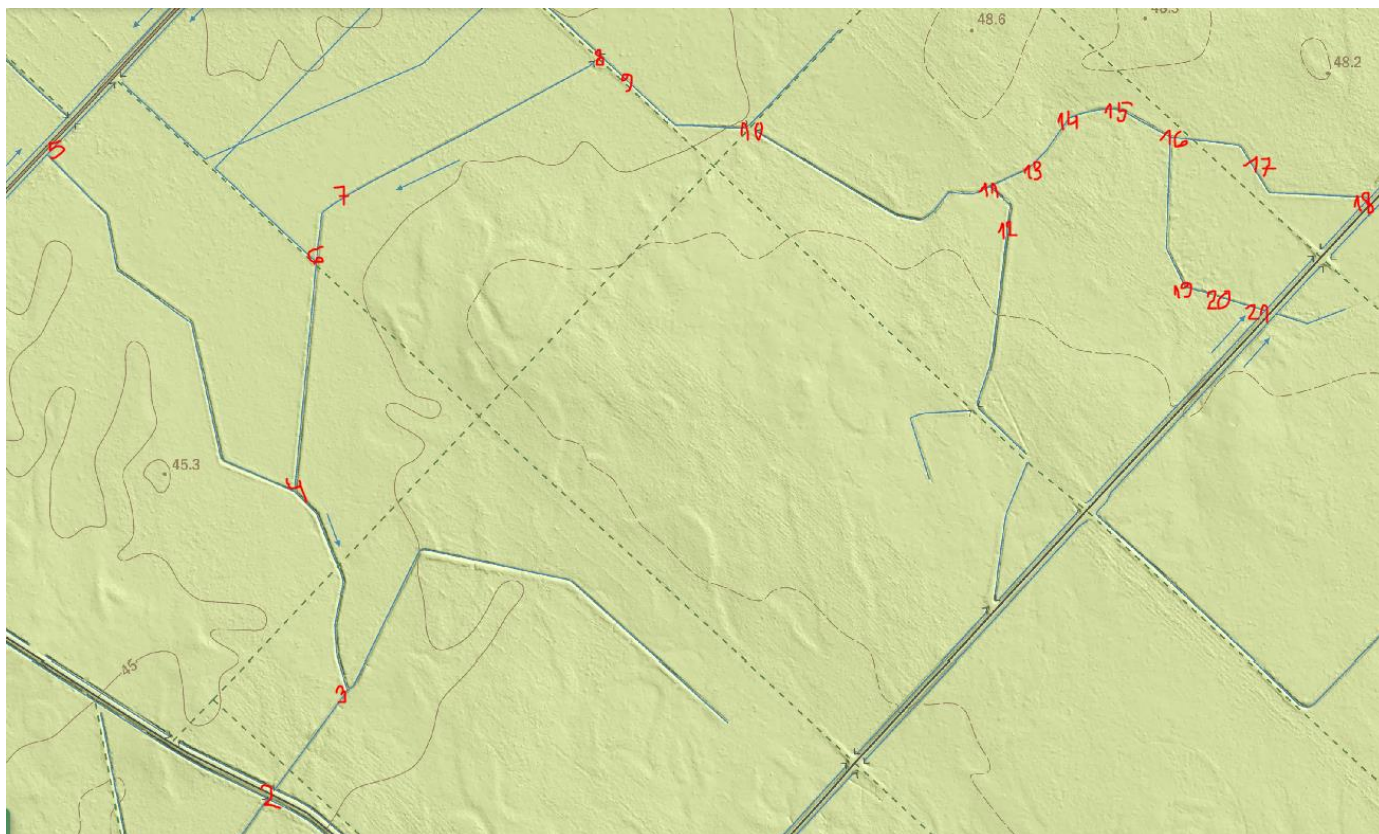
Loksoja (VEE1040200) ülemjooksu vaatlus

Vaatluse aeg: 10.05.26. Vaatleja: Marko Vainu

1. Üsna ohtralt hägusat vett voolas ca kolme m laiuses kraavjas sängis. Kagupoolne maanteekraav oli kuiv:

2. Voolas tõtlik nire. Oli kraavilik, kuid pole ammu puhastatud. Ohtralt oli varsakapju:

3. Mõlemast suunast vesi voolas. Kirdest tuli oluliselt vähem kui loodest. Samuti oli loode pool vaba vett taimede vahel rohkem näha:

4. Üsna ühesuguste nirede ühinemiskoht. Põhjast tulev oli ehk veidi veerohkem kui loodest tulev:

5. Ühinesid seisvad kraavid ning ka edasi kagu poole läks seisev vesi:

6. Loodest tulevas kraavis oli vaid niiske muda. Põhja poolt nirises veidi:

7. Paari m laiune, madal, varsakapjadega kraav:

8. Oli näha aelgast nirisemist läbi truubi:

9. Kagu pool oli rohkem vett näha kui truubist loode pool:

10. Truubist vesi nirises. Kirde poolt ei tulnud midagi:

11. Voolavat vett polnud näha kummaski ühinevas harus. Mõlemas oli mõni cm vett põhjas:

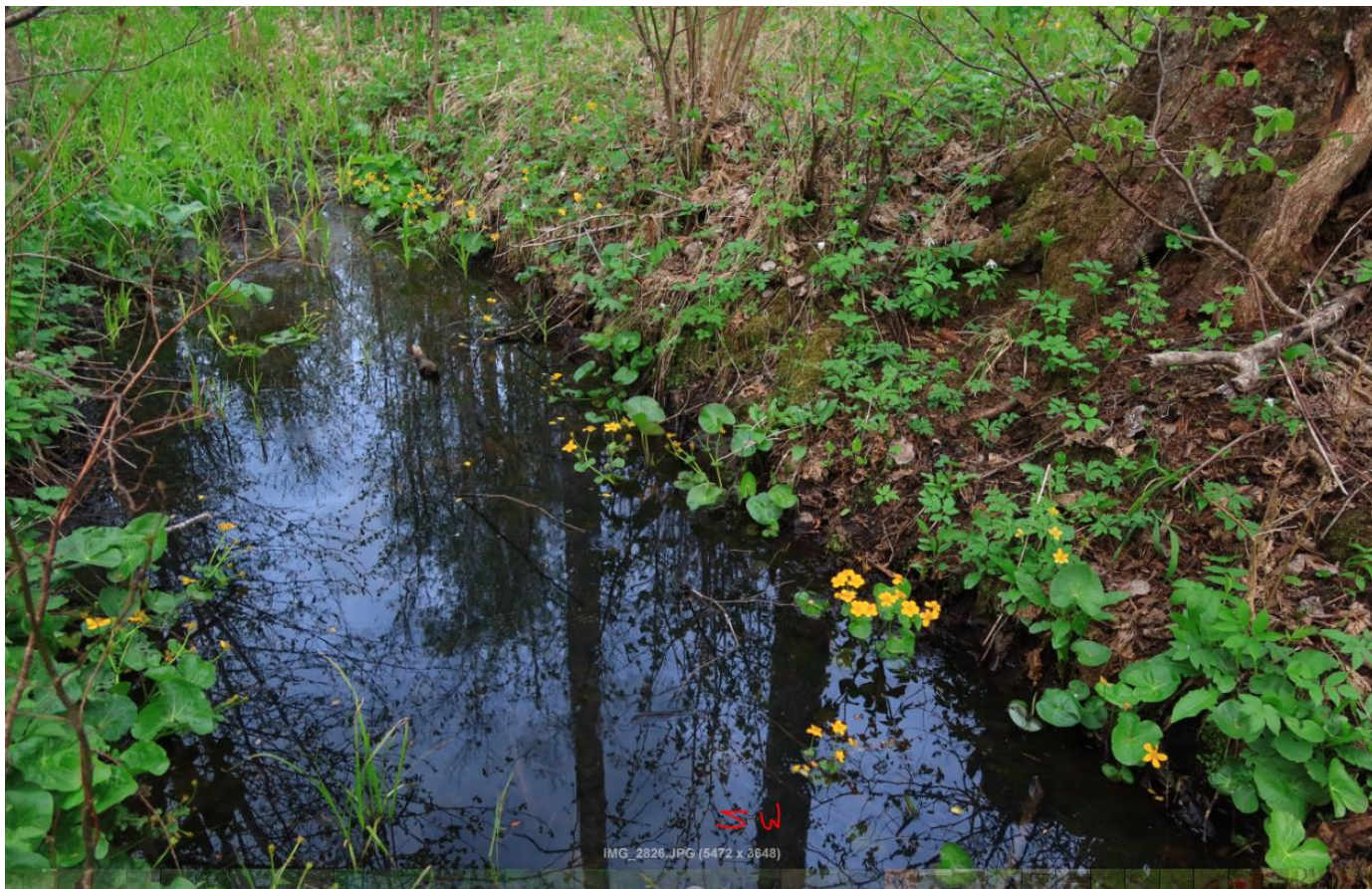
12. Veidi seisvat vett oli muda peal:

13. Selle haru peal oli vaba vett ikkagi rohkem kui punktis 12. Ei voolanud:

14. Kahe meetri laiune lomp:

15. Ohtralt seisvat vett:

16. Mõlemas ühinevas harus oli sedavõrd laialt ja sügavalt seisvat vett, et neist üle ei saanud:

17. Pilliroo vahel oli vaid ookrine muda:

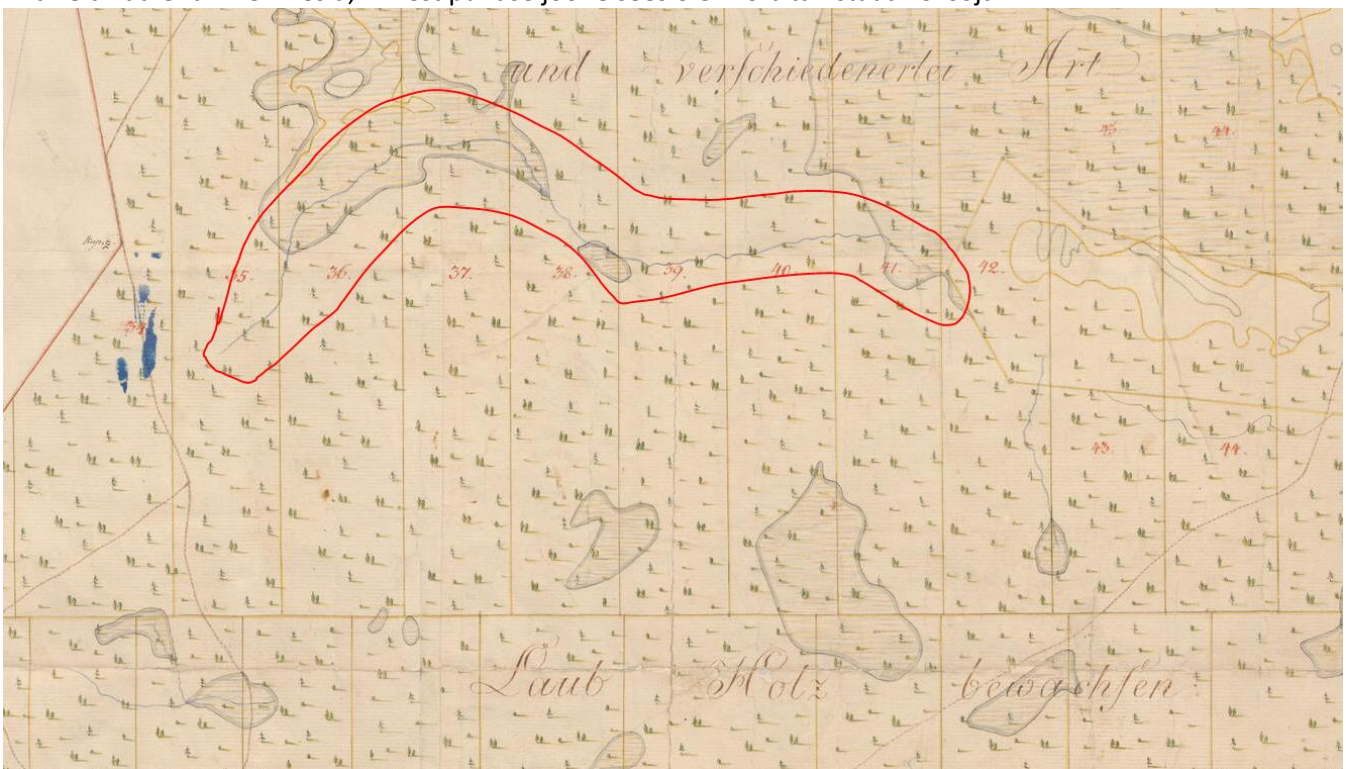

18. Ots oli tihedalt pilliroogu ja tarnu täis. Vett oli veidi põhjas, aga ei voolanud. Kui voolanuks, oluks suund teeäärse kraavi poole. Seega kusagil lääne pool on veelahe. Teeäärses kraavis polnud vee liikumist näha.
19. Põhja pool algas tarnade vahel seisev vesi, aga lõuna pool paisutust polnud, seega ei saanud järeldada, et vesi tahtnuks siin lõuna poole voolata.
20. ETAKis katkestus. Süvend oli kändude ja okstega täidetud, seega on võimalik, et vesi siit läbi ei saaks ning katkestus on põhjendatud:

21. Teeäärsesse kraavi suubus niiske mudaga vagu. Vett polnud.

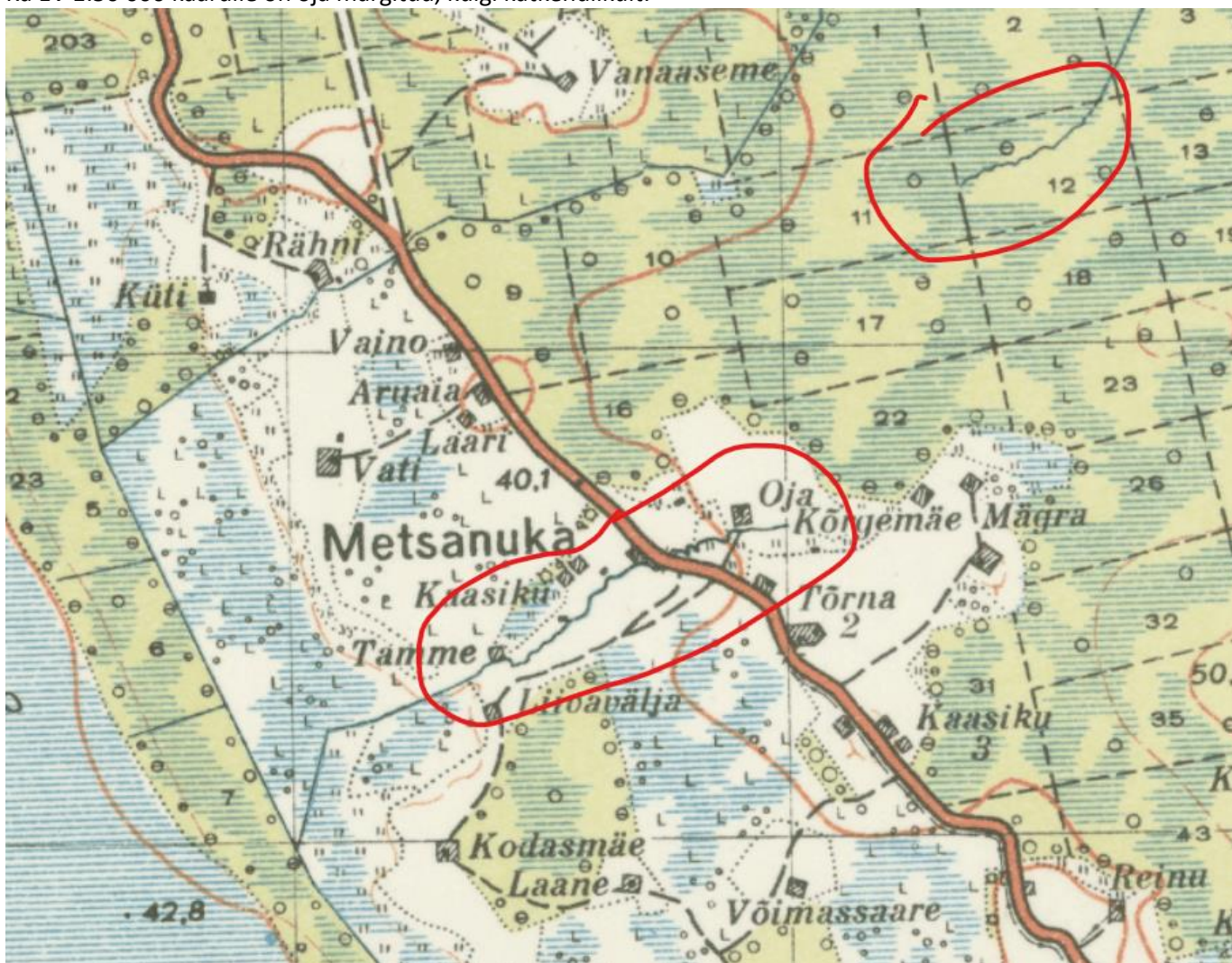
Olukord ajaloolistel kaartidel: Sootaga mõisakaardil (EAA.2623.1.2038 leht 22) on kujutatud vaadeldud piirkonnas mitmeid katkendlikke niresid, millest punase joone sees olev võib tähistada Loksoja:

Rückeri Liivimaa kaardil on praegune Loksus peakraavi alamjooks ja vaadeldud veekogu kujutatud ühe loodusliku vooluveekoguna:

Ka EV 1:50 000 kaardile on oja märgitud, kuigi katkendlikult:

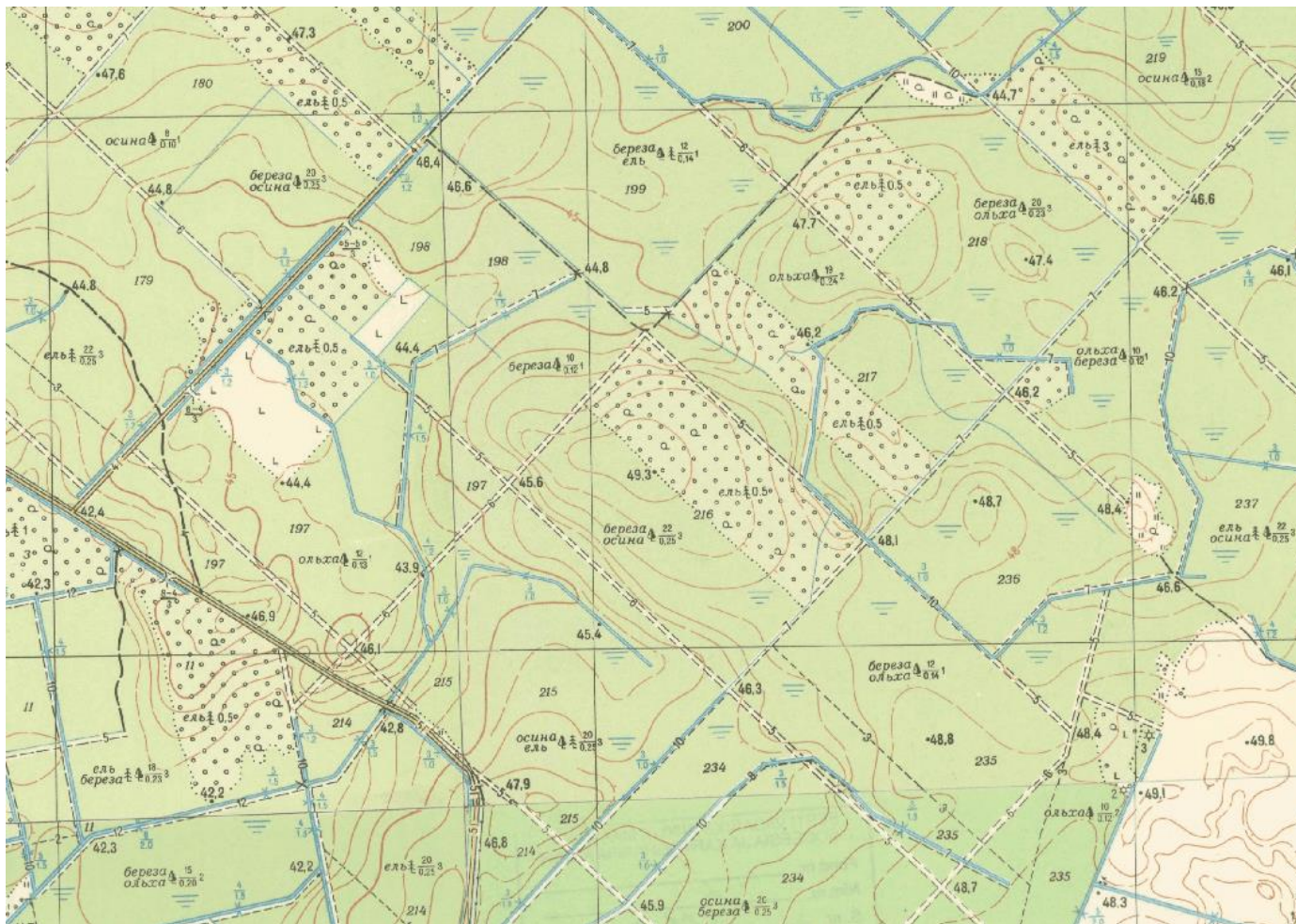
NL 1963. aasta 1:50 000 kaardile on Loksu oja nimeliselt peale kantud:

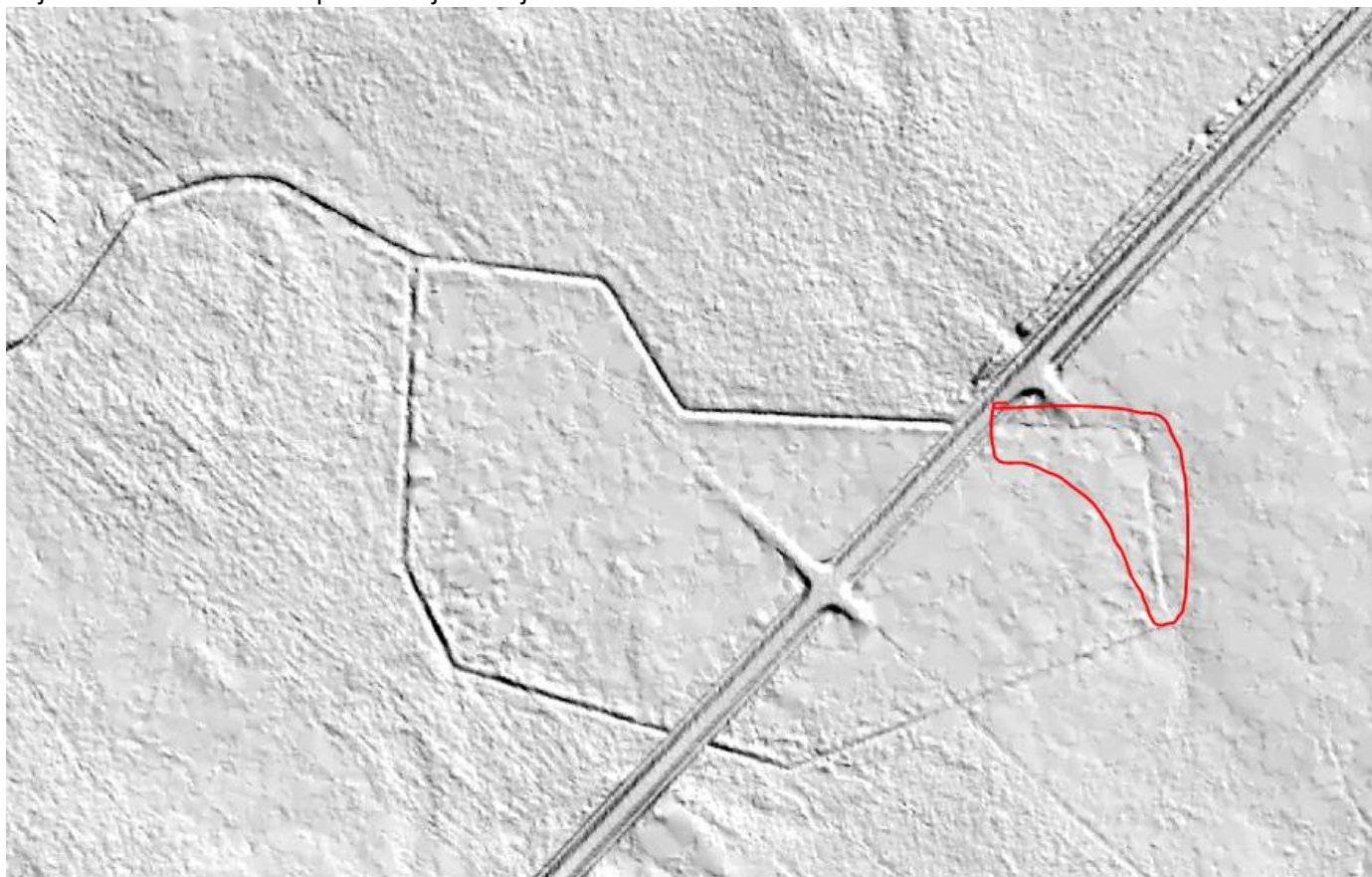
Sellel kaardil on oja lähe märgitud kas vaatluspunkti 3 kirdest suubuva haru otsa või vaatluspunkti 4:

Tänapäevaselt sakilist vetevõrgustikku on kujutatud 1974. aasta NL 1:10 000 kaardil. Sellelt on näha, et vaatluspunkti 18 olev telg algas esialgu teeäärsest kraavist kagu pool, kuid teeäärse kraavi rajamisega lõigati see läbi:

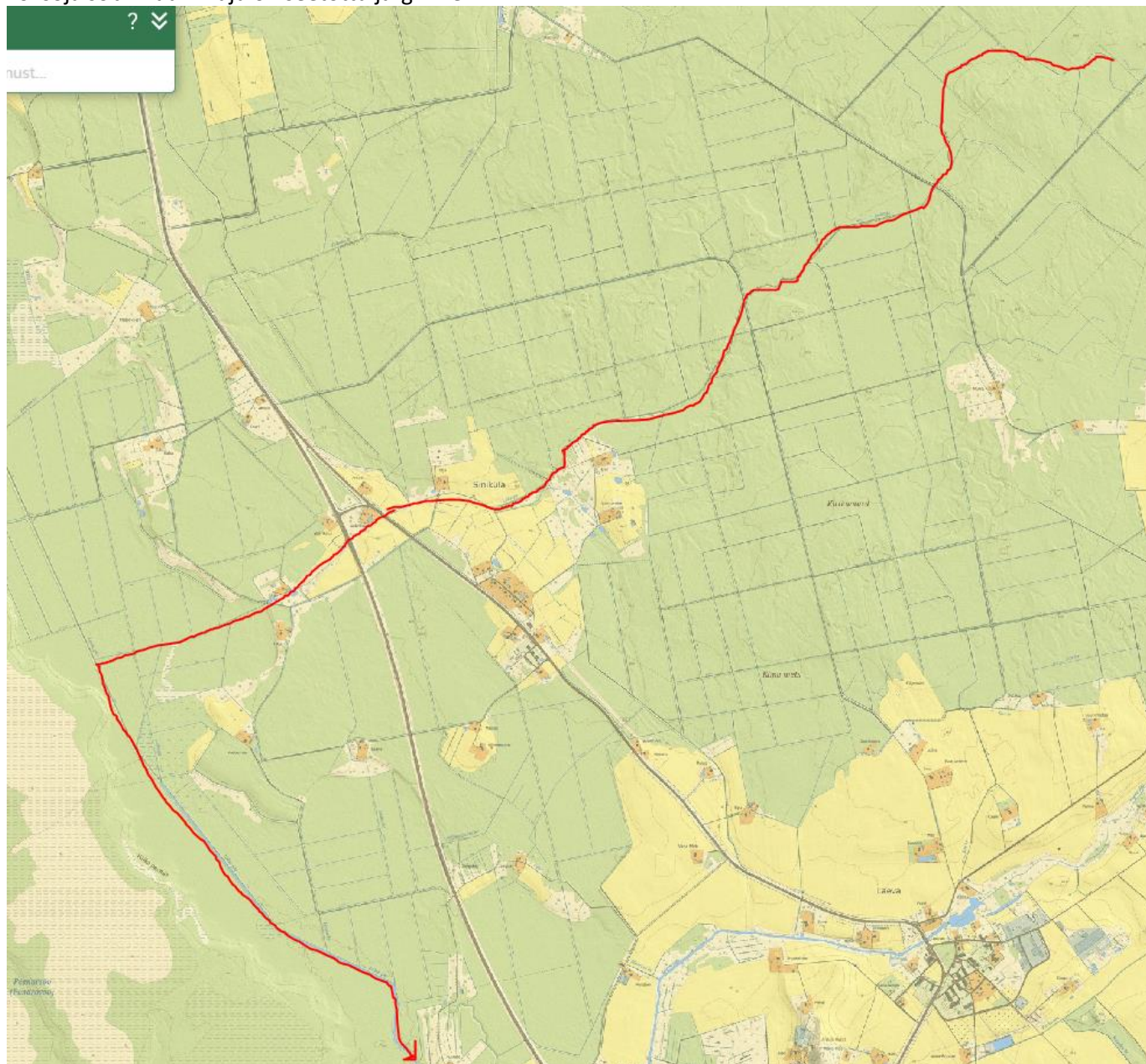

Kirjeldatud lõik on ka tänapäeval reljeefivarjutusel näha:

Järeldused: Arvestades mõisakaardile kantud niresid ning vaadeldud ala vooluvetevõrgu nurgelisust, võib oletada, et alal on algupäraselt olnud looduslikud ojakesed, mida on maaparanduse käigus sirgendatud ning õgvendatud, kuid nende algne kulg on maastikul säilinud. Tänapäevaste vooluhulkade põhjal võib eeldada, et Loksoja lähe on olnud punkti 10 läbival teljel. Kuna selle telje algus on olnud punktist 18 kagu pool, siis võis ka Loksoja algus olla seal või punktist 21 kagu pool. Tänapäeval on kummagi haru varasemad algused teekraavi poolt läbi lõigatud ning kummaski haru polnud teest lääne pool märkimisväärselt vett. Ohtralt seisvat vett oli punktide 14 ja 16 vahel ning mööda kumbagi haru ka mõnevõrra ülesvoolu. Seetõttu võiks lugeda Loksoja tänapäevaseks **lähteks vaatluspunkti 16**, kus ühinevad kaks, vähemalt vaatluse ajal ühtviisi rohke seisva veega telge.

Loksoja sobiv ruumikuju on seetõttu järgmine:

Kuigi Loksoja algupärane kulg maastikul on säilinud, pole säilinud looduslike sängiosi ning käänukohast käänukohta kulgevad sirged, trapetsikujulise ristlõikega, kraavilikud lõigud. Kuna selle valga pindala on ühtlasi üle 10 km² on põhjendatud lugeda see kuuluvaks tüüpi **“peakraav”**.

Senine Loksu peakraavi ülemjooks on kohanime-eksperdi Tõnu Raudsepa andmetel põhjendatud võtta arvele Junsi kraavina (VEE1040201). Kuna ka selle valga pindala on üle 10 km², on ka selle sobiv tüüp **“peakraav”**.